

Vesa Suominen

Kirjastopolitiikka ja mahdollisia käsityksiämme kirjastosta

Vesa Suominen, Oulun yliopisto, vesa.suominen@oulu.fi

Suomalaisen kirjastopoliittisen keskustelun juonteita viime vuosikymmeninä on mahdollista hahmottaa suhteellisen yleisellä ja luonnosmaisella tasolla ”leiman” tapaisten käsitteiden ympärille jokseenkin kaavamaisesti jäävän ja yleisluonteisen ”kartan” avulla. Kirjastokäsityksen ytimenä voi olla (i) tietoyhteiskunta ja digitalisaatio (ks. esim. Digimaan kartta, 2002). (ii) kohtaamis- ja tekemistila (tai nk. Tanskan mallista lainaten ”inspiroiva tila, oppimisen tila, tapaamistila ja esitystila”, vinyylileikkureineen ja 3D-tulostimineen. Ks. esim. Haavisto 2009) ja (iii) aineisto tai kirjallisuus (esim. Tuomi 2011 ja Suominen 2016).

Hahmotus nyansoituu, kun pohditaan, min-kälaisia yhdistäviä käsitteitä voisi sijoittua näiden ”leimojen” väleihin (ks. Kuva 1). Kirjastoalan itseymmärrystä on lisäksi jo hyvin perinteisesti leimannut nojaaminen tiedon käsitteeseen. Koko karttaa kattavana jännitteenä tuodaan esiin jännite *for knowledge* vs. *about (and on behalf of) scriptum est* (Suominen 2016).

Kaikki Kuvan 1 hahmottamat kirjastokäsitykset voivat itse asiassa koetella tiedollisuuden rajoja:

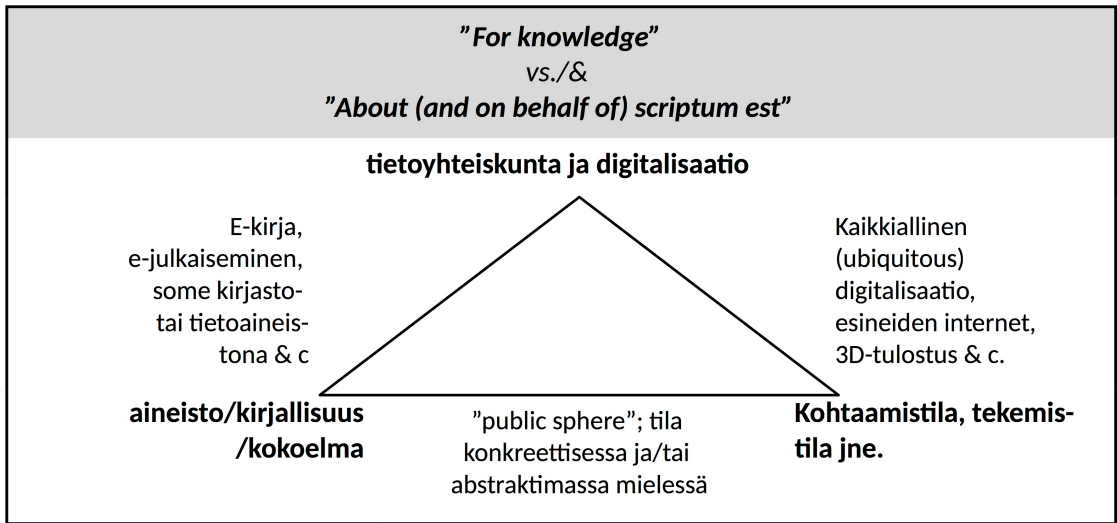
- Kohtaamis- ja tekemistilassa keskiössä ei ole enää välttämättä ainakaan kapeassa mielessä tiedollista tai primääristi semioottista.

- Digitaalisuuden piiriin kuuluvat 3D-tulostaminen ja nk. ”esineiden internet” eivät enää ole tiedollisia ainakaan primääristi (esimerkiksi).

- Kirjallinen *about and on behalf of scriptum est* -kirjastokäsitys itsessään haastaa tiedollisen (for knowledge) rikkomatta semioottisuusehtoa. Kirjallisuuden sisältö voi olla tiedollista, mutta se voi olla myös luonteeltaan esimerkiksi esteettistä tai moraalista.

Erilaiset rationaliteetit voivat konkreettisissa käytännöissä liittyä toisiinsa eri tavoin ”ketjuun-tuen”, mutta silloinkin on syytä kiinnittää huomiota erityisesti siihen, miten ne saattavat olla alisteisia toisilleen.

Kirjallinen *about and on behalf of scriptum est* -kirjastokäsityksen myös kirjastopoliittiselle mielekkyydelle voidaan löytää perusteluja hermeneuttisista perustavanlaatuisen ja jopa eksistentiaalisen ehdon luonteisista olemisemme historiallisuuden näkemyksistä (esim. Gadamer 1960/1992; Ricoeur 1970/1981) ja näiden kanssa samansuuntaista, vallitsevia liberalistisia perus-

Kuva 1: Kirjastopolitiittisen keskustelun kirjastokäsitysten kartoitus

oletuksia haastavista, vaikkakaan ei täysin kumoavista yhteiskunnallista ja poliittista olemistamme koskevista käsityksistä (vrt. esim. Sellers 1999 ja Mäki 2013).

Lähteet

Gadamer, H.-G. (1960/1992) Truth and method. 2nd rev. ed. New York, Crossroad. Julk. Saksaksi alunp.1960.

Digimaan kartta (2002) Digimaan kartta: Puheenvuoroja digitaaliseen tietohuoltoon. Helsinki, Opetusministeriö.

Haavisto, T. (2016) Kirjastoihin syntyy jokamiehen innovaatiokeskuksia. Teoksessa: Hyötyä, tietoa, elämyksiä – kirjastojen vaikuttavuuden ulottuvuuksia. Helsinki, Suomen Kuntaliitto. Ss. 63-68.

Mäki, M. (2013) Republikaaninen poliittinen filosofia oikeusfilosofiana: Rousseau ja Hegel. Oulu, Oulun yliopisto.

Ricoeur, P. (1970/1981) Hermeneutics and human sciences: essays on language, action and interpretation. Cambridge University Press, Cambridge. Kokoomateoksen artikkelit julk. . 1970 - 1979

Sellers, M.N.S. (1998) The sacred fire of liberty: republicanism, liberalism and the law. Houndmills, Basingstoke, Hampshire, Macmillan Press.

Suominen, V. (2016) About and on behalf of scriptum est. Oulu, University of Oulu.

Tuomi, P. (2011) Kirjojen keskellä: kirjastonhoitaja kaunokirjallisuuden asiantuntijana. Helsinki, Avain.